

DE ONGESCHOEIDE KARMELIETEN IN BRUGGE, EEN UITZONDERLIJK OVERLEVINGSVERHAAL

Claude Pauwels
Eindwerk opleiding stadsgids Brugge
Groep 9 'Jan Van Eyck'

MOTIVATIE

Het lot besliste letterlijk dat mijn eindwerk over de ongeschoeide karmelieten (Discalsen) zou gaan.

Omdat het eindwerk kadert in de opleiding stadsgids Brugge is het logisch dat het accent ligt op de ongeschoeide karmelieten in Brugge.

Het toeval wil dat ik een aantal jaren geleden, te gast was in de kerk en in de tuin van de ongeschoeide karmelieten in de Ezelstraat te Brugge. Dit naar aanleiding van een huwelijksfeest.

Via de bruidegom vernam ik toen dat de ongeschoeide karmelieten sinds een tijdje hun prachtige tuin en een gedeelte van de gebouwen ter beschikking stelden voor (huwelijks)feesten.

Dit ook vanuit de noodzaak om op die manier in extra financiering te voorzien en zo hopelijk de toekomst te vrijwaren. De aanzienlijke terugval in aantal roepingen/intredes gekoppeld aan de hoge gemiddelde leeftijd van de actuele religieuze gemeenschap vormen in deze een permanente uitdaging.

Tijdens mijn opzoekingswerk merkte ik op dat van bij de oprichting tot op heden, de overlevingsdrang van de ongeschoeide karmelietengemeenschap in Brugge, als een rode draad door haar geschiedenis loopt. Van bij het begin, met de moeizame oprichting - door de felle tegenkanting van de andere bedelorden in Brugge - over de pest die de jonge kleine gemeenschap tijdens de eerste jaren teistert. De brutale naweeën van de Franse revolutie waarbij het klooster geconfisqueerd en openbaar verkocht werd en vandaag de dramatische terugval in roepingen met als logisch gevolg de aanzienlijke vergrijzing van de paters en broeders.

Het klooster van de ongeschoeide karmelieten in Brugge en haar bewoners hebben heel wat stormen doorstaan. Zoals een gesprekspartner tijdens mijn opzoekingswerk opmerkte: “Dat het klooster vandaag nog bestaat is een klein mirakel”.

Deze weliswaar korte neerslag wil hiervan een weergave zijn.

Het is een beperkte condens van de overvloedige informatie die hierover aanwezig is. Niet in het minst in de uitgebreide bibliotheek en in het archief van de ongeschoeide karmelieten in Brugge.

Mijn bijzondere dank gaat naar Pater Carlos Noyen, OCD en de heer Jean-Pierre Debels, archivaris van de ongeschoeide karmelieten in Brugge. Beiden trokken graag de nodige tijd uit voor een persoonlijk gesprek en hebben in belangrijke mate bijgedragen bij de totstandkoming van dit werk. Pater Noyen zette mij op weg met een aantal interessante publicaties. De heer Debels deelde tijdens een persoonlijke rondleiding graag zijn indrukwekkende erudiete kennis - opgedaan als archivaris - met inbegrip van een aantal persoonlijke geschriften.

Claude Pauwels
Brugge, 3 januari 2018.

INHOUDSTAFEL

I. Ontstaan van de karmelietenbeweging.

II. De ongeschoeide karmelieten.

- a. Algemene informatie over de ongeschoeide karmelieten.
- b. Biografische gegevens van belangrijke personen in de geschiedenis van de ongeschoeide karmelieten.

III. Geschiedenis van de ongeschoeide karmelieten in Vlaanderen (België).

- a. Stichtingen van mannen- en vrouwenkloosters van de ongeschoeide karmelieten in België.

IV. De ongeschoeide karmelieten in Brugge.

- a. De pestpaters.
- b. De bouwgeschiedenis van de kerk van de paters karmelieten in het kort.
- c. De gouden 18de eeuw.
- d. De naweeën van de Franse revolutie.
- e. Verval van een aantal Vlaamse ongeschoolde karmelietenkloosters – Brugge houdt stand.

V. Bronnen – Bibliografie.

VI. Foto's

I. Ontstaan van de karmelietenbeweging:

In de tweede helft van de 12de eeuw vestigen zich mensen die via kruistochten of bedevaarten in het Heilig Land zijn beland, in **het Palestijnse Karmelgebergte ten oosten van Haifa**. Ze bouwen er een bidplaats, toegewijd aan de Maagd Maria, in een streek waar volgens de overlevering **de Oudtestamentische profeet Elia** heeft verbleven. In diens navolging leiden ze een beschouwend leven binnen een kluizenaarsgemeenschap. Maria en Elia zullen blijvend hun stempel drukken op deze groep “Broeders van Onze-Lieve-Vrouw van de Berg Karmel”, die later **Elia als hun stichter** gaan beschouwen, ook al is dat historisch natuurlijk niet juist.

Elia leefde in de achtste eeuw voor Christus. De eerste echte sporen van bewoning van de Karmelberg gaan terug naar 1200. Twee millennia waarvan wij niets weten. Het is een kroniek van iemand die daar geweest is als kruisvader en die daar die jonge mensen in die grotten in de Karmelberg ziet.

Waarom Elia? Omdat Elia in de bijbel ook op de Karmelberg verbleef, samen met zijn leerling Eliseus. Elia de profeet is een tamelijk gewelddadige figuur. Hij wordt stevast afgebeeld met een vlammend zwaard. Een zwaard dat druipt van het bloed van alle vijanden van Jahweh die hij heeft omgebracht of laten ombrengen. Zie foto's.

Een groep eremieten dient rond 1209 bij de patriarch van Jerusalem, Albertus Avogrado, een voorstel in om tot enige organisatie te komen. Hij stelt daarom ergens tussen 1209 en 1214 een regel in briefvorm op, bestemd voor Brocardus en de overige kluizenaars op de berg. In 1226 wordt deze regel door paus Honorius III goedgekeurd. Centraal staat permanent gebed: iedereen moet steeds alleen in zijn kluizenaarscel blijven en er dag en nacht de wet van de Heer overwegen en waken in gebed. Al in 1229 past Gregorius IX deze regel aan naar de geest van de bedelorden en **in 1247 wordt een definitieve aanpassing bekrachtigd door Innocentius IV. Karmelieten mogen zich vanaf dan ook in steden vestigen, de stille tijden worden verkort en het gemeenschappelijk aspect wordt bevorderd.**

II. De ongeschoeide karmelieten:

De misbruiken waartegen de hervormers in de 15de en 16de eeuw protesteren blijven niet ongehoord binnen de kloosterorden. Er ontstaat op diverse plaatsen een verlangen om ook binnen de eigen beweging zaken te veranderen en generale oversten doen pogingen om die te kanaliseren in een hervorming van de hele orde.

Op 20 december 1593 worden de **ongeschoeide karmelieten**, de ***Ordo Carmelitarum Discalceatorum (OCD)***, kleine karmelieten of discalsen (van het Latijn discalceatorium, ongeschoeid) door paus Clemens VII losgemaakt van de **geschoeide karmelieten**, de ***Ordo Carmelitarum (O.Carm.)***, grote karmelieten of Onze-Lieve-Vrouwebroeders van de Antieke Observantie. De eerste hebben zich hervormd onder leiding van **Johannes van het Kruis** (1542-1591) en Teresa van Jezus (1515-1582), beter gekend als Teresa van Avila. Bij deze zogeheten Teresiaanse hervorming wordt teruggekeerd naar de strengere regel van 1247.

De Spaanse **Teresa van Avila** (1515-1582) lag aan de basis van de gereformeerde orde van de ongeschoeide karmelieten. Zij werd gesteund door Johannes van het Kruis, een mysticus

en religieus dichter. Van hem kwam de idee om als teken van een strenger kloosterleven geen schoenen meer te dragen. In 1593 werden de ongeschoeide karmelieten een zelfstandige orde.
Waar komt de naam ongeschoeide karmelieten vandaan?

Men spreekt over ongeschoeide karmelieten (OCD) en karmelieten (O.Carm). Wij spreken dus niet over geschoeide karmelieten.

Ongeschoeid als symbool van grote armoede. Zelfs geen geld om schoeisel te kopen. Het is dus niet zo dat zij het hele jaar door op blote voeten liepen. Zeker niet in het Spaanse binnenland waar er tijdens de winter regelmatig dikke lagen sneeuw liggen.

IIa - Algemene informatie over de ongeschoeide karmelieten (Bron: OCD 2000)

ORDO FRATRUM CARMELITARUM DISCALCEATORUM BEATISSIMAE VIRGINIS MARIAE DE MONTE CARMELO ET SANCTI PATRIS ELIAE

- Aantal kloosters: 500
- Clerici: 2500
- Laici: 400
- In vorming: 900
- Monialen: 10.000
- Missiewerking: Vroeger in India, nu in Zweden en Congo.
- Kluizenarij: Roquebrune (Dep. Var Frankrijk)

IIb - Biografische gegevens van belangrijke personen in de geschiedenis van de ongeschoeide karmelieten:

Teresa van Avila:

- Burgerlijke naam: Teresa Sanchez de Cepeda y Ahumada.
- Geboren te Avila in 1515 – overleden te Alba de Tormes op 04/10/1582 (67j oud).
- Gedreven door een drang naar het volmaakte, wilde ze de oorspronkelijke regel van de Karmel onverkort en zonder verzachting beleven.
- Treedt op achttienjarige leeftijd in de orde van O.L.V. van de Karmel in Avila.
- Ondanks haar broze gezondheid en de tegenstand van de kant van de autoriteiten uit de orde zelf en van Monseigneur Sega, de pauselijke nuntius, kon ze haar hervormingsplannen uitvoeren. **Zij stichtte de zelfstandige tak van de ongeschoeide karmelietessen (1562) en karmelieten (1567).**
- Koning Filips II zorgde op haar verzoek voor een pauselijke erkenning van de hervormde tak (1580). Ze stichtte 17 zusterkloosters. Trouwe medewerking ondervond ze van Johannes van het Kruis (27 jaar jonger dan haar) met wiens hulp de hervorming naar de oorspronkelijke regel ook in de mannenkloosters werd doorgevoerd.
- Haar activiteit kwam voort uit een gevoel van roeping: het christelijke leven verdiepen in een tijd van nood en crisis voor de kerk in Spanje.
- Voor de contrareformatie heeft ze een onuitwisbare invloed gehad. Haar vele geschriften geven het bewijs van zeldzame synthese tussen mystiek leven en apostolisch vernieuwingswerk.
- Werken:
 - Libro de las Misericordias de Dios (levensloop tot 1562 en onderrichtingen over gebed).

- Camino de perfección = weg der volmaaktheid – 1565.
 - Las moradas (Castillo interior).
 - Libro de las fundaciones (na 1566).
 - Constituciones.
 - 400 brieven.
- Grote literaire betekenis. Klassieke werken van de Spaanse letterkunde.
 - Heiligverklaard in 1632. Feestdag op 15 oktober.
 - Teresa van Avila die heiligverklaard is was weliswaar soms nogal extreem in haar ideeëngoed. Zo verwijst zij naar het lijden van Jezus alsof het was alsof een pijl haar hart doorboorde. Daar wordt nog altijd naar verwezen in de literatuur als de transverberatio corbis wanneer men spreekt over Theresa van Avila. Zo staat zij ook afgebeeld op een beeld in de kerk van het klooster in de Ezelstraat. Zie foto's.

Johannes van het Kruis:

- Burgerlijke naam: Juan Yepes, Fontiveros 24/06/1542 – Ubeda 14/12/1591 (49j oud)
- Spaans mystiek dichter en kerkleraar.
- Trad in 1563 in de karmelietenorde en ging studeren in Salamanca tot 1567.
- Ontmoette in 1568 in Medina, Teresa van Avila die grote indruk op hem maakte.
- Hij besloot haar te volgen en eenzelfde hervorming te realiseren in de monniksorde.
- Eerste klooster in Duruelo voor de ongeschoeide karmelieten. Neemt de naam Fray Juan de la Cruz aan.
- Ondervond veel tegenstand, werd gevangengenomen in Toledo en bedreigd door de inquisitie, maar wist te ontkomen.
- **Na de scheiding bekleedde hij belangrijke ambten en stichtte vele kloosters.**
- Zijn werken werden lang na zijn dood gepubliceerd:
 - 1618: Cantico Spiritual.
 - Gedichten: La subida del monte Carmelo.
 - La noche oscura del alma.
 - La llama de amor viva.
- Zaligverklaard in 1675 en heiligverklaard in 1726.
- Tot kerkleraar uitgeroepen in 1926.
- Feestdag op 24 november.

Teresia van Lisieux:

- Burgerlijke naam: Thérèse Martin.
- Kloosternaam: Soeur Thérèse de l'Enfant Jésus et de la Sainte Face.
- Geboren in Alençon op 02/01/1873 en overleden in Lisieux op 30/09/1897 (24j oud).
- Trad op vijftienjarige leeftijd in bij de ongeschoeide karmelietessen te Lisieux, waar twee van haar zussen al eerder waren ingetreden. Een derde zus volgde een aantal jaren later.
- Geprofest in 1890.
- In 1893 belast met de zorg voor de novicen.
- Stierf op 24-jarige leeftijd aan TBC.
- Autobiografie: Histoire d'une âme
- Heiligverklaard in 1925 en in 1927 uitgeroepen tot patrones van alle katholieke missies.

- Feestdag op 3 oktober.
- Uitgeroepen tot kerklerares in 1997.

Simon Stock:

- Geboren in 1165 en overleden in 1265 (eeuweling).
- Hij was één van de eerste Engelsen die intrad bij de karmelieten.
- In 1247 wordt hij de eerste generaal overste van zijn orde.
In die hoedanigheid sticht hij diverse kloosters in de belangrijkste Europese universiteitssteden: In Cambridge (1248), Oxford (1253), Parijs en Bologna (1260).
- **Hij paste de statuten aan zodat karmelieten bedelbroeders werden in plaats van kluizenaars.**
- Simon die nooit officieel heiligverklaard is, wordt sinds 1564 door de karmelieten vereerd, evenals in bepaalde bisdommen.
- Hij overleed in Bordeaux (Frankrijk).
- Zijn relikwieën rusten in Aylesford (overgebracht in 1951), Kent Engeland.
- In de kunst wordt hij voorgesteld als ouderling in karmeliethabit, biddend of terwijl hij de scapulier ontvangt uit de handen van de Maagd.

III. Geschiedenis van de ongeschoeide karmelieten in Vlaanderen (België)

Het is allemaal begonnen in Spanje met aan de basis **Landvoogdes Isabella, Clara, Eugenia**, dochter van Filips II en gehuwd met Albrecht, kardinaal van Toledo.

Zij kreeg Vlaanderen als huwelijksgegeschenk en moest ervoor zorgen dat het **protestantisme** (Calvinisme) waarvoor Filips II zo bang was en dat ook hier wortel geschoten had en in Frankrijk hoogtij vierde met de Hugenoten, opnieuw **teruggedrongen zou worden** naar het Noorden. Of met andere woorden: Dat de bevolking opnieuw op het goede spoor zou gebracht worden.

Het idee was om de karmelietessen in Spanje die daar al gevestigd waren sinds Teresa van Avila (1460) naar Vlaanderen te lokken via een tijdelijke pauze in Frankrijk.

In Frankrijk was er een plaatselijke kardinaal, Pierre de Bérulle die de karmelietessen eigenlijk in Frankrijk wou houden. In Parijs, Dijon, enz..

De karmelietessen in kwestie zoals Anna van Jezus (Anne de Jésus), Anna van Sint-Bartholomeus en andere hadden de landvoogdes reeds leren kennen in Valladolid (Spanje) en deze laatste had hen toen beloofd dat indien zij ooit bereid waren om naar de zuidelijke Nederlanden (Vlaanderen) te komen, zij zouden kunnen rekenen op zowel de politieke als de economische steun van de landvoogden.

Het was immers niet evident om hier een nieuwe orde te vestigen die de taal van de streek niet sprak (zij spraken enkel Spaans).

Met die belofte in het achterhoofd zijn zij bereid geweest om eerst naar Frankrijk te komen. Zij vestigen zich in Parijs, Dijon en enkele andere locaties. Op een zeker ogenblik, na de dood van kardinaal de Bérulle, gaan ze akkoord om naar Vlaanderen te komen. Eerst verbleven ze een jaar of twee in Frankrijk tot de orde van de karmelietessen daar al goed gevestigd was. Een klooster voor de karmelietessen wordt normaliter gebouwd met een omvang bestemd voor 20 tot maximum 25 zusters. Maar in Parijs had men een klooster laten bouwen voor meer dan 50 karmelietessen.

Dat klooster heeft zich snel gevuld en toen de Spaanse zusters niet meer nodig waren omdat er andere Fransen priorinnen waren, zijn zij naar andere streken gegaan. En finaal, na de dood van de Bérulle zijn ze met vier zusters naar Brussel getrokken waar ze met open armen ontvangen werden door de landvoogdes.

Zij kregen onmiddellijk de mogelijkheid om een klooster te bouwen op het koninklijk domein te Brussel. Daarom spreekt men over **'le carmel royal de Bruxelles'**. De **priorin, Anna van Jezus** geboren in Verviers uit Spaanse ouders sprak als enige van de groep ook Frans.

Zij vestigen zich in Brussel met behulp van de landvoogdes. Deze laatste wenste dat er ook een **klooster in Antwerpen** zou gebouwd worden onder leiding van één van de zusters, **Anna van Sint-Bartholomeus**. Deze laatste stond eigenlijk intellectueel zeer laag op de ladder.

Zo kon zij met moeite lezen en schrijven. Zij was de meid geweest van Theresa van Avila en maakte plots promotie tot priorin. Zij sprak geen woord Frans, enkel Spaans. Alle geschriften die zij nagelaten heeft, zijn bijzonder moeilijk te lezen.

Daarna volgt heel snel de bouw van het ene karmelietessenklooster na het andere.

Na Brussel en Antwerpen volgen Leuven, Mons, Namen, Luik. **In een mum van tijd telt men 15 karmelietessenkloosters op het grondgebied België.**

De karmelietessen waren akkoord om naar België te komen op voorwaarde dat aansluitend ook de paters karmelieten zouden mogen komen. Immers, de zusters gaan liefst te biechten bij paters van dezelfde orde. Dit was ook beloofd door de landvoogdes.

De eerste paters die naar hier komen, komen niet uit Spanje maar uit Italië. Het zijn echter wel Spanjaarden.

De orde van de ongeschoeide karmelieten is in feite in twee verdeeld:

- De Spaanse groep was verantwoordelijk voor Spanje en heel Zuid-Amerika.
- De Italiaanse groep was verantwoordelijk voor heel West-Europa.

Het zijn een paar van die paters die al in Italië waren, onder andere Thomas a Jesu, die naar hier kwamen.

Karmelieten hebben naast een burgerlijke naam ook een religieuze naam. Sommige van die religieuze namen zijn zeer populair. Zo zijn er een tiental Antonius a Jesu en moet men goed kijken naar de periode om na te gaan over wie het precies gaat.

De paters komen naar onze contreien en vragen op hun beurt de steun van de landvoogdes om kloosters te kunnen stichten voor de mannelijke paters en broeders.

Onderscheid tussen paters en broeders houdt verband met intellectuele capaciteiten:

De 'verstandige' jongelui die de capaciteiten hebben om 6 à 7 jaren succesvol te studeren komen als postulant en novice. Zij kunnen priester worden en worden dan ook pater.

De jongens die meer manueel ingesteld zijn, gaat men voorstellen om een jaar of twee te zien of het gaat voor de professie. Zij moeten een eed afleggen van gehoorzaamheid, zuiverheid, armoede, enz.. Die worden dan broeder. Zij verrichten bijvoorbeeld werken in de keuken en de tuin. Zij staan in voor het onderhoud van het gebouw en verrichten ook de bedeltochten.

Belangrijk om weten. **O.C.D. = Ordo Carmelitarum Discalceatorum is één van de bedelorden. Het zijn mendicanten.**

De zusters kwamen van Spanje zonder enig geld en leefden uitsluitend van de mildheid van de weldoeners. Voor de paters geldt hetzelfde. Alles wat je ziet in bijvoorbeeld het klooster

van de ongeschoeide karmelieten is de vrucht van de mildheid van weldoeners. Er werd ook geld gegeven voor voeding, brandhout, olie, was om kaarsen te maken, enz..

De broeders gingen dan bedeltochten maken in afspraak met de andere bedelorden om te vermijden dat er problemen en zelfs een handgemeen zouden ontstaan.

Zo moesten er voor Brugge afspraken gemaakt worden om als het ware de stad te verdelen in 5 delen: 4 voor de ‘oude’ bestaande bedelorden en 1 voor de nieuwe orde van de ongeschoeide karmelieten. Wanneer zij bijvoorbeeld toelating hadden van een edelman om te gaan bedelen in een bepaald dorp moesten zij goed opletten voor de pastoor. Want het is meer dan een keer voorgevallen dat de pastoor van de parochie die de broeder tegenkomt, deze laatste verplicht om hem alles af te geven. Zowel het geld als bijvoorbeeld levensmiddelen (boter, bloem, enz.). Achteraf gingen zij natuurlijk gaan klagen bij de bisschop en deze gaf altijd gelijk aan de bedelaar zodat de pastoor alles moest teruggeven. Er zijn genoeg geschriften bewaard die duidelijk maken dat het niet altijd even makkelijk was voor de arme broeders om te gaan bedelen.

In 1610 komen de eerste paters karmelieten aan in Brussel en stichten daar een kloostertje. Zij stellen vast dat er tamelijk veel jongelui zijn die geïnteresseerd zijn om toe te treden tot de orde. Dit was allemaal goed geregeld via reglementen die men **de constituties** noemt: Na 2 weken worden zij al ingekleed met een pij. Na 6 maanden moeten zij voor de eerste keer een voorlopige professie, dit is een voorlopige verklaring van gehoorzaamheid enzovoort afleggen. Na 1 jaar volgt dan de definitieve solemnele eed dat zij voor de rest van hun leven in de orde willen blijven.

De paters zijn succesvol en aansluitend, **over een periode van 30 à 35jaar, wordt in elke belangrijke Vlaamse stad een klooster gesticht van de ongeschoeide karmelieten.**

IIIa - Stichtingen van mannen- en vrouwenkloosters van de ongeschoeide karmelieten in België - Bron: LIBER FUNDATIONUM CONVENTUM CARM. DISC IN BELGIO

“Het is ongelooflijk, ende onbeschrijvelijck op hoe korten tijdt, dat de Conventen zijn vermenigvuldigt. Alle de besonderste steden en plaetzen kampten gelyck om prys, wie datter eerst den herstelden Carmelus soudent ontfangen in hunne meuren ofte bevanck; De oversten en konden geene Religieusen genoeg vinden, om alle de nieuwe kloosters te bevolcken, soo dat sij naer andere Provincien hebben moeten schrijven om hulpe, niet tegenstaende datter sig menigvuldig jongmans deden opschrijven onder den standaert van de H. Teresia door de dry religieusen beloften, want ik bevinde datter somtyts op een jaer geprofest zijn 40. ende meer.”

te Brussel dat is gesticht geweest in het jaar 1610	
te Loven St. Albert	27 October 1611
te Keulen	1612
te Douay	15 October 1615
te Ryssel	15 October 1616
te Luyck	28 Aprilis 1618
te Antwerpen	18 May 1618
te Malanien de Wildernisse	14 September 1620
te Loven St. Joseph, alias Placet	14 September 1621

te Namen	24 Februarii 1623
te Dole	26 Februarii 1623
te Doornick	6 December 1624
te Salins	1 November 1627
te St. Omer	25 Maerte 1626

In alle dese, ende nog veele andere steden waren oock **vrouwe kloosters** gesticht, de welke eenpaerlyck waren wenshende, datter in alle dese plaetzen Paters soudén zijn van hun Order. Den meesten deel hadden dit geluk verworven gelyk die

van Brussel gebouwt	den 25 Januarii 1607
van Antwerpen	den 6 November 1612
van Doornick	den 26 October 1614
van Douay	den 16 November 1625
van Ryssel	den 14 October 1616
van Luyck	den 20 Julii 1627

Andere waeren nog in gedurige hope gelyk die

van Bergen in Henegauwe gesticht	den 7 Februarii 1616
van Mechelen	den 30 October 1616
van Valencinen	den 13 October 1618
van Gendt	den 29 September 1622
van Ipren	den 13 October 1623
van Brugge	den 7 Maerte 1626

Tussen 1610 en 1698 werden in de Provincia Belgica 31 kloosters gesticht.

IV. De ongeschoeide karmelieten in Brugge

Pater Cyrillus a Sancto Augustino vermeldt 7 maart 1626 als stichtingsdatum voor het klooster van de karmelietessen te Brugge.

De ongeschoeide karmelietessen vielen onder de jurisdictie van de paters ongeschoeide karmelieten. Omdat deze geen klooster hadden in Brugge waren de zusters verplicht om beroep te doen op de bisschop om een seculiere priester als biechtvader te bekomen.

Deze ongewone toestand deed bij de zusters het verlangen ontstaan om de paters een klooster te zien stichten in Brugge.

Hieronder volgt een beschrijving van hoe hun wens uiteindelijk werkelijkheid werd.

De pater ongeschoeide karmeliet Dominicus ab Ascensione (Laurentius Pots), te Brussel op 18 maart 1630 tot priester gewijd, **kreeg de toelating om zijn eremis in Brugge te celebreren.** Naar aanleiding hiervan organiseerde zijn moeder, Catharina Aernouts, weduwe van Dominicus Pots, een banket waarop de bisschop van Brugge, Monseigneur Servaas de Quynckere, Pater Hilarius a Sto Augustino, provinciaal van de ongeschoeide karmelieten en enkele notabelen van de stadsmagistraat uitgenodigd waren. **Tijdens de feestmaaltijd werd het onderwerp van een stichting van de ongeschoeide karmelieten te Brugge besproken.** Zowel de bisschop als de leden van de stadsmagistraat waren dit project gunstig gezind en de weduwe Pots beloofde financiële hulp bij het stichten van het klooster.

Toen pater Hilarius a Sto Augustino terugkeerde naar Brussel, legde hij dit plan voor aan de landvoogdes Isabella Clara Eugenia die dit plan goedkeurde en haar gezag in de weegschaal legde om alles tot een goed einde te brengen. Ze schreef naar de bisschop van Brugge met het verzoek om er alles aan te doen om de stadsmagistraat te overtuigen en de ongeschoeide karmelieten toe te laten een klooster te stichten in de stad. Ze bezorgde pater provinciaal een open brief waarin ze notabelen van de stadsmagistraat verzocht haar “een buitengewoon plezier te doen” door de paters discalsen een goed onthaal in de stad te garanderen. Met deze open brief begaf pater Hilarius a Sto Augustino zich op 19 augustus 1630 naar het schepencollege te Brugge. Trouw aan hun belofte stemden de schepenen in met de komst van de paters discalsen. De voorwaarden die ze echter stelden waren van esthetische en financiële aard. In het secrete resoluteboek (bewaard op het stadsarchief) met datum van 19 augustus 1630 lezen wij de voorwaarden gesteld door de stad: *waerop wiert gheresolueert hemlieden 't admitteren, met conditie dat zy gheen platse en zullen kiezen die de stad zoude ontrieven ende onghелеgen zyn in haer cryaet ende straten ende dat zy huerlieder clooster zullen bouwen zonder stadts ende der gemeenten last.*

Monseigneur de Quynckere die ondertussen een verzoekschrift ontvangen had van de provinciaal, gaf zijn mondelinge toestemming en informeerde de landvoogdes hierover.

Nog in dezelfde maand september 1630 kwam pater Joannes Baptista a Conceptione, vergezeld van enkele paters aan in Brugge. Hij was aangeduid als vicaris van de toekomstige stichting en als biechtvader van de karmelietessen.

De paters namen hun intrek in het huis genaamd Boonemswal (nu Boomswalle genoemd) dat Catharina Aernouts op 3 augustus 1630 gekocht had.

Dankzij de mildheid van de weduwe Pots, die de paters discalsen terecht als de stichteres van hun klooster beschouwen, kon deze woning ingericht worden als een klein klooster met bidplaats. De bisschop gaf de paters de toelating om de goddelijke diensten te vieren achter gesloten deuren en dit totdat de noodzakelijke voorwaarden voor de stichting zouden vervuld zijn.

Volgens de verschillende pauselijke constituties moest de bisschop de reeds bestaande mendicantenorden raadplegen om na te gaan of zij geen bezwaren hadden tegen een nieuwe stichting. Men twijfelde er geen moment aan dat dit van een leien dakje zou lopen aangezien zowel de bisschop als de verschillende Brugse bedelorden de stichting goed gezind waren. Maar op 1 oktober 1630 verscheen een koninklijk decreet waarbij het de steden verboden werd om zonder uitdrukkelijke toelating van de koning, nieuwe stichtingen te aanvaarden. Dit was voor de ongeschoeide karmelieten in Brugge het begin van veel problemen. De Brugse bedelorden die de paters discalsen aanvankelijk vriendelijk onthaald hadden, lieten zich door enkele vijandige religieuzen meeslepen om alles in het werk te stellen om de nieuwe stichting van de ongeschoeide karmelieten te verhinderen. **De dominicanen, augustijnen, franciscanen en ‘geschoeide’ karmelieten verenigden zich om zowel te Brugge als te Brussel actie te voeren tegen de stichting.** Dit om uiteenlopende redenen, niet in het minst financiële. Zij schreven naar de bisschop en de pauselijke nuntius opdat zij het nodige zouden doen om de stichting in Brugge te verbieden. Zij onderschatten echter de politieke steun van de landvoogdes. Hun protest leidt tot niets en de ongeschoeide karmelieten krijgen zowel van

de magistraat als van de bisschop de officiële toelating om een klooster in Brugge te stichten zodra zij een gepast pand vinden. Zo gebeurt het.

In 1626 werd de vrouwelijke orde in Brugge gesticht en in 1630 de mannelijke orde. Op dat ogenblik was er in Brugge nog het klooster van de geschoeide karmelieten in de Carmersstraat. Mevrouw Pots-Aernoudts had voor de nieuwe stichting het huis Boonemswal (nu Boomswalle genoemd) in de Schaarstraat, tussen de huidige Gapaardstraat en de Willeminedreef, geschonken. In de omgeving van waar nu de Magdalenakerk staat. Dit huis bleek reeds kort nadien niet te voldoen en **in 1633 kochten de discalsen het Hof van Uytkerke in de Ezelstraat**, in de onmiddellijke nabijheid van de Theresianen van wie ze de geestelijke leiding hadden.

Het pand in de Ezelstraat behoorde toe aan een edelvrouw, la baronne de Croisilles, gehuwd met Joris de Montmorency, vrijheer van Croisilles maar weduwe geworden, kinderloos en op jaren. Zij was bereid om het grote pand te verkopen aan de orde.

Het Hof van Uytkerke dateert waarschijnlijk uit de 15de eeuw en het was oorspronkelijk een heel luxueuze woning met een ruime binnenkoer en een grote tuin. Het eigendom grensde aan een (nu verdwenen) straatje: het zogenaamde Speyewijfstratkin.

Het Hof van Uytkerke is nog steeds geïntegreerd in het klooster. Het eigendom omvatte meerdere percelen en werd omschreven als *een groot schoon notabel parcheel van eenen huuse in d'Eselstrate, ghenamt 't Hof van Uytkerke met de platse van lande, stallynghen, uytganghen ende andere toebehoorten daarmede gaende (...).*

Daarbij hoorden nog een huis in de Jan Boninstraat met een tuin, die met een poort verbonden was met het grote huis. Verder een *platse van lande neffens tvoorgaende groote huus ende Hof van Uytkerke op welcke platse hier voormaels een huus gestaen heeft ende nu vervallen es (...).* Bij het hof hoorden tenslotte nog een zeven eenkamerwoningen in het Coolhof (dit verdwenen straatje is nog steeds herkenbaar Vanaf 1633 zullen de discalsen de verschillende aangrenzende eigendommen aankopen.

IVa – De pestpaters

Er was intussen ook iets anders gebeurd. Er woedde op dat ogenblik in Brugge net zoals in andere contreien een **pestepidemie**. De bisschop had gevraagd aan de ongeschoeide karmelieten of zij bereid waren om met twee paters de sacramenten te gaan toedienen aan de stervenden en aan de zwaar zieken. De paters hebben dit gedaan maar hebben een hoge prijs betaald. 12 karmelieten hebben de pestlijders bijgestaan, 6 zijn bezweken waaronder ook Laurentius Pots, pater Dominicus van de Hemelvaart. De necroloog die ook vandaag nog naast de deur van de refter in het klooster hangt, maakt dit duidelijk. Zie foto's.

In 1933 komen de paters naar de Ezelstraat wanneer de pest nog steeds niet uitgeroeid is. De prior vraagt zich af of het niet zinvol zou zijn om een geïsoleerd bouwwerkje op te trekken in de tuin. Zodat de paters die de pestlijders bezoeken zich daar 's avonds kunnen terugtrekken zonder dat zij contact hebben met andere leden van de communiteit. Dit om te vermijden dat zij mogelijk ook andere paters zouden besmetten.

Daarom wordt een zogenaamd pesthuisje gebouwd achteraan in de tuin. Tegen de tijd dat de bouw voltrokken was, was de pestepidemie ook gelukkig definitief voorbij. Het is dus mogelijk maar niet zeker dat het pesthuisje nooit echt gebruikt is voor wat het initieel bedoeld was. Voor er sprake was van het pesthuisje, moesten de paters 's avond samenkomen met

andere paters die hetzelfde werk deden bij de pestlijders in een huis dat gehuurd was door de stad Brugge. Dat was eerst in de Willeminedreef, ook op dezelfde parochie niet ver van de Magdalenakerk (die toen nog niet bestond) en wat later in de Hauwerstraat (waar tot voor enkele jaren het politiecommissariaat was). Daarna was het de bedoeling dat de paters die de pestlijders bezochten hun intrek zouden nemen in het pesthuisje in de tuin van het klooster in de Ezelstraat. Het is mogelijk dat zij er nooit in geweest zijn maar dat weten wij niet. Zie foto's.

De bevolking stelt dus vast dat de nieuwe orde van **ongeschoeide karmelieten** bestaat uit heilige mannen die bereid zijn hun leven op te offeren voor het zielenheil van de Brugse bevolking. Dat maakt hen **razend populair** maar heeft ook als gevolg dat het kerkje dat zij gebouwd hadden in het patriciërhuis veel te klein werd. Op basis van de afmetingen bood het onderdak voor maximum 30 à 40 personen (rechtstaand want toen zat men niet in de kerk). Zij schreven dus naar Rome via de geijkte hiërarchische weg met het verzoek om een nieuwe, grotere kerk te bouwen.

Een klooster van de ongeschoeide karmelieten in een stad heeft een prior en een onder prior. Die zijn afhankelijk van de provinciaal. In dit geval, vandaag de dag, is dat de provinciaal die in Gent resideert, in het klooster van de ongeschoeide karmelieten in de Burgstraat. Die is op zijn beurt afhankelijk van het generalaat in Rome. De Generaal die om de 3 en vandaag om de 6 jaar verkozen wordt en die geholpen wordt door raadgevers die men definitoren noemt. Zij krijgen een positief antwoord van Rome op hun verzoek om een nieuwe kerk te bouwen maar met het advies: “zorg vooral dat u dit kunt financieren zodanig dat u niet halfweg de bouw moet stoppen en door de bevolking zou bespot worden als mensen die aan iets beginnen maar het niet kunnen afwerken”.

IVb - De bouwgeschiedenis van de kerk van de paters karmelieten in het kort

Het plan voor de kerk werd gemaakt door Karmelietenbroeder Patriek van de Heilige Hubertus (alias Theodoor de Haze) geboren te Antwerpen in 1645 en overleden te Rome in 1689. Zoals de gevel het laat vermoeden, voorzag het oorspronkelijk plan drie beuken en een dwarsbeuk. Dit plan werd verworpen door de Generaal overste in Rome. De twee zijbeuken zijn er maar gekomen in 1913. Rome beschouwde Brugge als een provinciestadje voor wie een eenbeukige kerk meer dan voldoende zou zijn. Dat hebben ze ook gedaan maar de **architect, Broeder de Haze, een karmeliet uit Antwerpen** heeft het zeer slim gespeeld. Hij bouwde een driebeukige kerk waarvan de buitenbeuken volledig afgeschermd zijn van de middenbeuk (toegemetseld). Eens men in de kerk is ziet men enkel een eenbeukige kerk. Hij heeft met andere woorden de geest van de instructie gerespecteerd. Het heeft geduurd tot in 1913 wanneer de muren tussen de midden- en zijbeuken gesloopt werden omdat de opkomst van de kerkgangers te groot werd voor de eenbeukige kerk.

De westgevel is gebouwd met bakstenen en sierelementen van witsteen. Boven het middenportaal vindt men een medaillon van Sint Jan de Doper, de patroonheilige van de kerk. Het fronton toont een beeld van Sint Jozef.

Het **metselwerk** werd toevertrouwd aan Karmelietenbroeder Michiel van de Heilige Ignatius (alias **Michiel van Troostenberghe**). Alle **houtsculpturen** (lambrisering, preekstoel, communiebank, doksaal) zijn het werk van Karmelietenbroeder Victor van de Heilige Jacob (alias **Jacob de Coster**). Het is slechts door de mildheid van **Jean-Baptist van Altere**,

schepen van het Brugse Vrije, dat het mogelijk werd om deze monumentale kerk te bouwen. Om hieraan te herinneren vindt men in de linkerbeuk een beeld dat hem voorstelt als Sint Jan de Doper met daaronder de Latijnse tekst: *D. O. M. et aeternae memoriae nobil. d(omi)ni Jo(ann)is Bapt(istae) Van Altere qui has sacras aedes christi praecursori ac nutritio proprio aere erexit patres carm(elitae) exalceati 1691 posuerunt ac 1861 renovaverunt.*

De paters karmelieten verbouwden aanvankelijk de bestaande gebouwen. Ze beschikten over een kleine bidruimte, een refter en een aantal cellen. De eenkamerwoningen in het Coolhof bouwden ze om tot ziekenhuis en ermitage. In 1667 werden een keuken, een ziekenhuis en negen cellen nieuw gebouwd. In 1668 volgde een brouwerij (bier was een noodzakelijke behoefte in die periode van ondrinkbaar water). De kluis achteraan in de tuin dateert uit 1686. Tussen 1688 en 1691 volgde een intensieve bouwcampagne: een kerk met een uitgebreid koor en een bibliotheek. Ook een deel van het grote pand en een spreekkamer werden toen gebouwd. De refter, de gastenkamers en de officinas waren in 1723 afgewerkt. Op de verdieping van de tuingevel werden in 1724-1728 achttien cellen ingericht. In 1726 kwam het tweede en grootste gedeelte van het pand tot stand, evenals drie gastenkamers aan de kant van de Ezelstraat. In de loop van de 18de eeuw volgden nog verfraaiingswerken aan de kerk en in 1913 tenslotte werden twee zijbeuken 'bijgebouwd'.

Tijdens de periode 2000-2001 zijn er belangrijke restauratiewerken geweest, zowel aan de kerk als aan de kloostergebouwen.

Het kloostercomplex van de ongeschoeide karmelieten is vandaag 9.761m² groot, Daarvan is 2.536m² bebouwd. Er is dus een open ruimte van niet minder dan 7.224m². Een waardevolle en grote groene long in het centrum van Brugge.

IVc - De gouden 18de eeuw

De nieuwe kerk en de orde van de ongeschoeide karmelieten floreert. Ze telt veel weldoeners bij de Brugse adel. **Bijna de hele Brugse adel was lid van de Broederschap van de H. Jozef.** Leden betaalden een jaarlijkse doodschuld van 5 Franc waarbij beloofd werd dat bij hun overlijden een plechtige requiemmis zou gecelebreerd worden maar ook jaargetijden voor alle overleden leden. In de bibliotheek van het klooster staat een prachtig register met alle mooi ingekleurde wapenschilden van alle adellijke families.

Alles gaat goed. Er zijn voldoende roepingen en op een bepaald ogenblik wordt er in Brussel beslist dat **het noviciaat voor de Vlaamse paters in Brugge moet komen.** Dit noviciaat betekende een 20-tal jonge mensen met als resultaat dat er diende bijgebouwd.

Daarom kunnen wij in Brugge spreken over een dubbel klooster:

Het oude klooster dat gebouwd werd toen ze hier kwamen in 1633. Het nieuwe gedeelte dat gebouwd werd in de achttiende eeuw om ruimte te maken voor de postulanten en novicen. Deze volgden hier 6 tot 7 jaren les tot zij voldoende geschoold waren. Daarna moesten zij zich voorstellen aan het bisdom, aan een kanunnik die hen ondervroeg en een vorm van examen afnam om na te gaan of zij voldoende geschoold waren om tot priester gewijd te worden.

De kloostergemeenschap kende in de 18de eeuw een grote bloei. In 1773 telde ze veertig leden.

IVd – De naweeën van de Franse revolutie:

Onze contreien maakten deel uit van de Franse republiek. Op een bepaald ogenblik heeft de Franse staat (extra en veel) geld nodig om de huurlingen te betalen voor het oorlog voeren. Daarom beslissen zij om alle kerkelijke goederen aan te slaan en openbaar te verkopen. Dat gebeurt ook in Brugge waardoor de Sint-Donaas kathedraal verdwijnt.

Wat met het klooster van de ongeschoeide karmelieten in Brugge?

Op 8 januari 1797 werden de paters manu militari naar buiten gedreven via de pandgang naar de straat. In de kronieken staat *‘de pestepaters met geweld door de goddeloze franse, uyt ’t convent gesteken met de bajonette op de fusieken’*.

Zij verlaten het klooster en dat duurt 5j. Sommige verblijven verder in de Brugse contreien maar als zij geweigerd hadden om de constitutionele eed af te leggen van trouw aan de republiek en haat aan het koningschap dan mochten zij geen missen meer celebreren. Doen zij het toch en worden ze gepakt dan gaan ze de gevangenis in.

In geval van recidive worden zij verbannen naar de Franse eilanden Ré en Oléron. Daar zijn een aantal paters helaas omgekomen in ellendige omstandigheden.

Pater Melchior van Sinte-Maria, prior van Ieper kende in Brugge een **bankier, Hendrik Heene** en hij sprak af met die bankier dat de dag waarop het klooster in Ieper en in Brugge openbaar verkocht wordt, hij moet zorgen dat hij het hoogste bod doet zodanig dat hij eigenaar wordt van deze beide kloosters.

En zo gebeurt het op 30 december 1797.

Het klooster in Brugge blijft in deze periode bewaard dankzij **Basiel Zeghers**, een **kloosterknecht** die er 5j blijft wonen en die ervoor zorgt dat er niet ingebroken, geplunderd, gestolen of brandgesticht wordt. Basiel Zeghers was in dienst sinds 1795 of 1796 en stierf in 1863. Zijn hele leven bleef hij in dienst van de Karmel.

Wanneer Napoleon in 1801 na het concordaat met Filips VII bepaalt dat religieuze diensten opnieuw mogen plaatsvinden, komen een aantal paters terug naar Brugge en stellen tot hun grote verbazing vast dat hun klooster intact gebleven is. Zowel de bouw, als de inboedel, als de bibliotheek, als het archief, enz..

Een klein mirakel vergeleken met wat gebeurde met andere religieuze gebouwen in Brugge en elders.

De paters keren terug, er worden opnieuw missen gecelebreerd , biechten afgenomen, enz..

IVe - Verval van een aantal Vlaamse ongeschoeide karmelietenkloosters – Brugge houdt stand

Tijdens het **Nederlands bewind tot 1830**, onder impuls van de Calvinisten, had men de paters verboden om novicen en postulanten te laten studeren om pater te worden. De paters in Brugge wisten dit handig te omzeilen. De jongelui werden naar Italië gestuurd, kregen daar in het Latijn een volledige opleiding van 5 à 6j, werden tot priester gewijd en kwamen daarna terug naar Brugge. De paters hadden met andere woorden de wet niet overtreden want men had geen jonge novicen aanvaard in Brugge.

In 1832 biedt zich een broeder aan van de orde van de ‘geschoeide’ karmelieten.

Het karmelietenklooster van de Carmersstraat was verdwenen. Het was verkocht en afgebroken.

Die broeder was in Brugge gebleven en had veel van de archieven, de bibliotheek en andere mooie dingen kunnen redden uit de handen van wat men toen noemde “de goddeloze sansculotten”. Hij komt aankloppen in de Ezelstraat en vraagt aan de prior of hij de laatste jaren van zijn leven mag doorbrengen in het klooster van de ongeschoeide karmelieten.

De prior staat dit toe. Twee dagen later komt de broeder terug met het volledige archief van de ‘geschoeide’ karmelieten. Daarnaast ook kandelaren, schilderijen en andere prachtige dingen die hij gered had uit de kerk en uit de handen van de Fransen.

Die broeder was oorspronkelijk afkomstig van **Boxmeer in Nederland** waar ook vandaag nog een **karmelietenklooster** is met het logo van de ‘geschoeide’ karmelieten.

In Nederland heb je nog de beide orden. In België enkel nog de ongeschoeide karmelieten.

Dit omdat Kardinaal Mercier het niet zag zitten om vanuit Nederland enkele ‘geschoeide’ karmelieten terug te laten komen naar België. Voor welke reden? Mogelijk omdat zij geen Frans kenden en Mercier’s standpunt was dat je geen cultuur kon overbrengen in een andere taal dan het Frans. Mogelijk knikten de karmelieten uit Nederland ook niet altijd ja. In ieder geval van Mercier mochten zij blijven waar zij waren, in Nederland.

Door een gebrek aan religieuzen zijn een aantal kloosters opgeheven.

Bijvoorbeeld **Ieper** dat een prachtig klooster was . In 1914 was het klooster volledig platgeschoten door de Duitsers. Foto’s van die tijd tonen dat er geen baksteen meer op elkaar stond. Na de oorlog denkt men aan de heropbouw. Deze begint in 1923, duurt 2 à 3 en 2 à 3 jaar en het resultaat is een prachtig klooster.

Het klooster in Ieper trok ook enorm veel mensen aan omwille van een bepaalde **devotie tot de heilige Albertus**. De H. Albertus was een bisschop en ook een karmeliet die in Sicilië had gewoond en heel wat mirakels had verricht. Tot in Frankrijk waren er mensen die naar Ieper kwamen voor l’eau de Saint Albert. Een soort wijwater met miraculeuze kracht veroorzaakt door de tussenkomst van de H. Albertus. Dit was toen **een successtory** in die mate dat de inkomsten van Ieper voldoende waren om alle andere ongeschoeide karmelietenkloosters van Vlaanderen te onderhouden.

Kleine anekdote: **Na de opheffing kwam het volledige archief uit Ieper in Brugge terecht** met daaronder ook een enveloppe uit Frankrijk gericht aan ‘Aux pères à Ypres Belgique’ met daarin nog een bankbiljet van 50 Franse Francs. Franse Franc bestond toen niet meer. De paters in Brugge hebben het biljet doorgestuurd naar de karmelieten in Frankrijk zodat zij het konden omwisselen bij de nationale bank.

Ondanks de toenmalige successtory is het klooster in Ieper noodgedwongen verdwenen wegens een gebrek aan roepingen.

Ook in **Kortrijk** was er een prachtig klooster. Het is eerst gebombardeerd geweest in 1944 door de Engelsen en de Amerikanen waarbij ook een pater het leven liet door een klaplong. Het werd daarna heropgebouwd met daaraan ook verbonden **een apostolische school**. Een eigen middelbare school voor jongelingen die dachten dat zij de roeping hadden om later karmeliet te worden. Die school was bloeiend met tientallen jongeren die de cyclus volgden van de middelbare school.

Tot er in 1938 beslist werd om die **school herop te richten in Haasrode** bij Leuven. Een splinternieuw gebouw met aan de ene kant een klooster en aan de andere kant een school. De Leuvense burgerlijk elite stuurde haar kinderen naar die apostolische school. Niet omdat ze zin hadden om pater te worden maar omdat de kwaliteit van het onderwijs zo degelijk was. Is een tiental jaar geleden volledig opgeheven. **Bibliotheek en archief zijn volledig naar Brugge gekomen met ook een prachtige collectie oude drukken.**

Antwerpen had vroeger ook een prachtig klooster maar dat is door de Franse revolutie tenietgegaan, openbaar verkocht en afgebroken.

De ironie van het lot: De vier bestaande bedelorden in Brugge stelden alles in het werk om de stichting van de ongeschoeide karmelieten te verhinderen. Wat stellen wij vast na de Franse revolutie? De vier bedelorden die zo vijandig waren tegenover de ongeschoeide karmelieten zijn alle 4 verdwenen. En wie is er gebleven? Diegene die ze wilden beletten om in Brugge een stichting te doen.

Dat het klooster in Brugge nog bestaat is een klein mirakel.

Er zijn in totaal drie kloosters van de ongeschoeide karmelieten gered geweest na de Franse revolutie. Dat waren Ieper, Brugge en Gent. Alle andere zijn verdwenen. Zo ook Antwerpen. Het enige dat overblijft van Antwerpen is de kopie van een register dat daar gestolen geweest is en verkocht aan The British Library.

Na het tweede Vaticaanse concilie zien wij toch een zekere achteruitgang in het aantal roepingen. Vandaag de dag hebben wij te maken met een communiteit die zowel in Brugge als in Gent bejaard is. Zo zijn er in Brugge veel paters die geboren zijn in de jaren dertig en dus allemaal tachtigers zijn.

Zeer jonge paters zijn er bijna niet meer. De jongste pater is 50j. Dit is schril contrast met vroeger toen de oudste 50j was en de jongste 20 tot 23j. Ze moesten 21j zijn om officieel tot priester te kunnen gewijd worden. De archieven staven dit voldoende.

Op vandaag is er een schrijnend tekort aan roepingen. Indien deze trend zich voortzet ziet het er niet gunstig uit voor de toekomst. De gemiddelde leeftijd van de paters in Brugge ligt boven de 70j.

Een tiental jaren geleden zag het ernaar uit dat het klooster in Brugge zou moeten opgedoekt worden wegens een gebrek aan roepingen. Dit is gelukkig niet gebeurd. **In Rome werd beslist dat Gent en Brugge moesten blijven.**

De kloosters mogen van de bisschop bepaalde sacramentele daden niet stellen. Bijvoorbeeld mogen er geen baby's gedoopt worden noch mogen er jongelingen gevormd worden. Ze mogen wel naar de communie gaan en ze mogen biechten. Het H. Oliesel is enkel toegelaten voor de eigen medebroeders. De bisschop komt eens om de zoveel jaren een jongeling tot priester wijden.

Er moet met de grootste zorg vermeden worden om in potentieel conflict te komen met de parochiepriesters die mogelijk weer zouden zeggen dat de orde parochianen afsnoept. Door de band hebben de bisschoppen veel sympathie voor de orde omdat deze ook veel doet voor het zielenheil van de gelovigen.

V. BRONNEN - BIBLIOGRAFIE:

Persoonlijke gesprekken met:

- Pater Carlos Noyen, OCD. Overste van de karmelgemeenschap te Brugge.
- De heer Jean-Pierre Debels, archivaris van het klooster van de ongeschoeide karmelieten te Brugge.

Uitgaven en publicaties:

- Histoire du Carmel thérésien, Pedro Ortega, o.c.d., Éditions du Carmel, 2016.
- Établissement et débuts des Carmes déchaussés à Bruges, Kannunik A.- C. De Schrevel – Société d'Émulation de Bruges, Mélanges, III 1910, p. 84 en volgende.
- Verborgen schoonheid 1631 - 1931, Louis Van Den Bossche, uitgeverij Desclée De Brouwer en C°, Brugge, 1931.
- Hoe het allemaal begon: De ongeschoeide karmelieten en karmelietessen in de zuidelijke Nederlanden in het begin van de 17e eeuw, Jean-Pierre Debels, Brugge, 15 juli 2016.
- De kerk van de paters ongeschoeide karmelieten te Brugge toegewijd aan de H. Johannes De Doper bouwperiode, 1688-1691, Jean-Pierre Debels, datum niet gedefinieerd.

Websites:

- Wikipedia – karmelieten – 26/10/2017.
<https://nl.wikipedia.org/wiki/Karmelieten>
- Het stille pand – karmelieten – 2016 (laatste update niet vermeld).
<http://www.hetstillepand.be/karmelieten.html>
- Inventaris onroerend erfgoed – kerk en klooster van de ongeschoeide karmelieten – datum tekst 2004.
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/82583>
- De Teresiaanse Karmel in Vlaanderen – Karmel Brugge - datum niet vermeld.
<http://karmel.be/communities/karmel-brugge>
- Flickr – klooster van de ongeschoeide karmelieten, Brugge – 17/02/2008.
<https://www.flickr.com/photos/erfgoed/3132380503>
- Erfgoedcel Brugge – Paters Karmelieten – datum niet vermeld
<http://www.erfgoedcelbrugge.be/nl/paters-karmelieten>
- Uit in Vlaanderen – Kerk en klooster van de paters karmelieten Brugge – datum niet vermeld.
<https://www.uitinvlaanderen.be/agenda/e/kerk-en-klooster-van-de-paters-karmelieten-brugge/890B099D-D93D-65D0-EF867A60E6DBED1C>
- Nieuwsblad – De paters Karmelieten openen de poorten voor lopers – 28/9/2013.

http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20130927_00763093

- Wikipedia – Karmelietenkerk (Brugge) – 17/01/2016.
[https://nl.wikipedia.org/wiki/Karmelietenkerk_\(Brugge\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Karmelietenkerk_(Brugge))
- Grootseminarie Brugge – de verstedelijking van de monastieke beweging – datum niet vermeld.
http://www.grootseminariebrugge.be/gebouw_2.htm
- Bibliotheek Brugge – Blog 20/04/2012 – ongeschoeide karmelieten.
<https://bibliotheekbrugge.wordpress.com/2012/04/20/>
- Open Monumentendag Vlaanderen, van nature een monument, zaterdag 11 september 2004 en zondag 12 september 2004, blz. 25-31 tuin van de paters karmelieten.
<https://www.brugge.be/brochure-open-monumentendag-2004>
- Nieuwsblad – Karmelieten zoeken extra inkomsten – 06/06/2006
<http://www.nieuwsblad.be/cnt/goqt53bo>

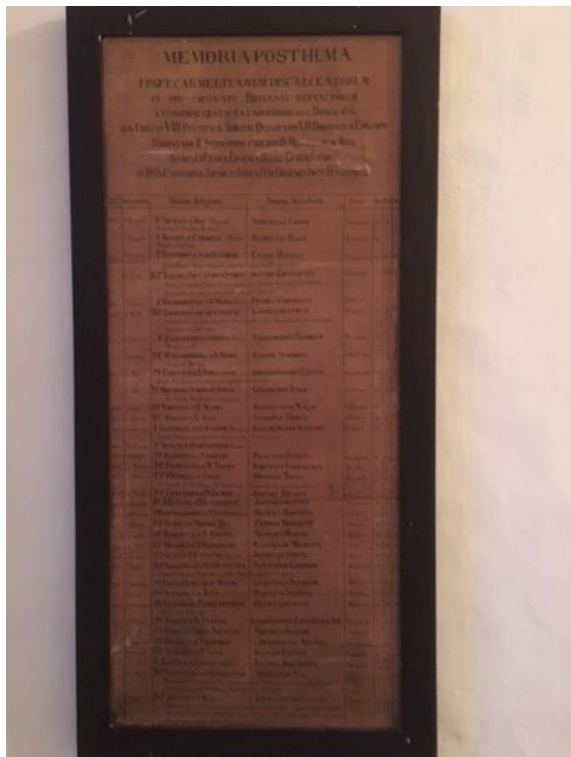
VI. FOTO'S

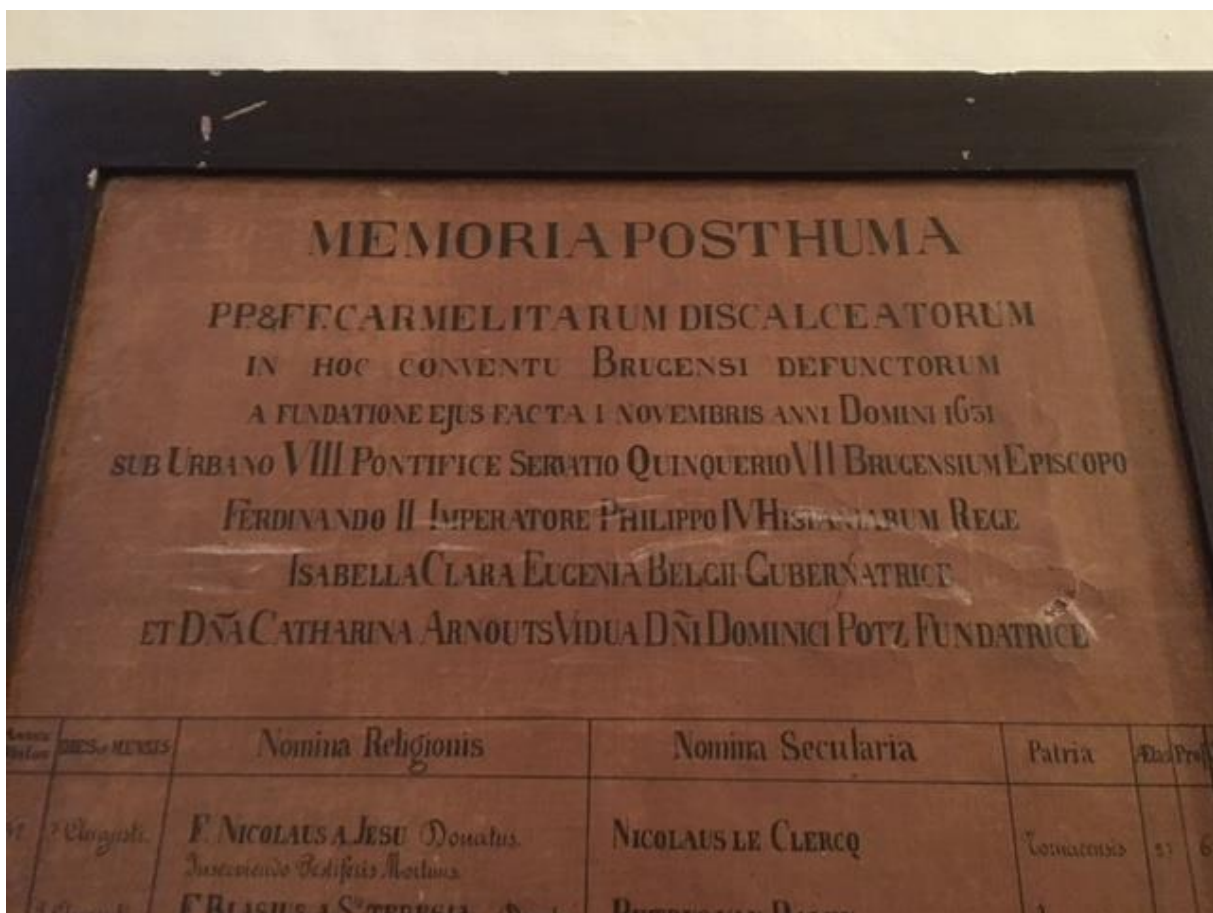
AFBEELDING ELIA ONDERAAN PREEKSTOEL IN KERK ONGESCHOEIDE KARMELIETEN

AFBEELDING TERESA VAN AVILA IN KERK ONGESCHOEIDE KARMELIETEN

NECROLOOG NAAST DEUR REFTER - 1

NECROLOOG NAAST DEUR REFTER - 2

PESTHUISJE IN TUIN ONGESCHOEIDE KARMELIETEN BRUGGE

BIBLIOTHEEK ONGESCHOEIDE KARMELIETEN BRUGGE